MONITOR

Na Rok Pańſki 1778.
Nro. II.
Dnia 7. Stycznia.

Reszta poprzedzaiącego Monitora.

VI. JUnius (*Czerwiec*) Słońce w tym mieſiącu w znak raka wchodzi, y przeſilenie letnie dnia z nocą (*) ſprawia. Nazwiſko iego łacińſkie iedni wywodzą *à Junioribus*, ktorzy bronią y orężem na woynach dokazywali: inni od *Junony*, à drudzy od *Juniusa Bruta*, ktory Krolow z Rzymu wypędziwſzy, rząd gmino-władny tamże wprowadził. Ten mieſiąc był pod opieką *Merkuryusza*.

B *Junius*

(*) *Solstitium æstivum.*

Junius & gaudet gelidis, & pascitur herbis,
Vivifico humori tunc inimica fuga.
Lætitia & recreet tunc mentem blanda voluptas,
Adfligat corpus nec medicina tuum.

(✠)

Czerwiec lubi sałatę, y rad się nią pasie,
Upust krwie iest szkodliwym nader o tym czasie.
Niech ci serce w roskoszy y radość opływa,
Lekarstwa nie bierz, ciała bowiem siły zrywa.

VII. Julius (*Lipiec*) Ten miesiąc zwał się był dawniey *Quinctilis*, ponieważ był piątym roku miesiącem w Kalendarzu *Romulusa*, ktory o dziesiąciu tylko miesiącach rok cały ustanowił, zaczynaiąc go od Marca. To potym imie, z ustawy *Marka Antoniusza* było mu odmienione, y *Quinctilis* był rzeczonym *Julius*, na cześć y pamiątkę *Iuliusza Cezara*, ktory Kalendarz dawny *Romulusa* poprawił.

(✠)

Aëris ignifluos intendit Iulius æstus,
Hoc brevior somno tempore danda quies.
Balnea vitentur, nec venam tangere ferro,
Nec Dominæ petulans accubuisse velis.

(✠)

Gdy upały gorące Lipiec tęży sili, (chwili.
Pod czas takiey spoczynek day snom krotszy
Strzeż się łaźni, niech lancet żyły ci nie tyka,
Ni cię chętka do łoża swey Pani przymyka.

VIII.

VIII. Augustus (*Sierpień*) przedtym zwał się *Sextilis*, gdyż był szostym według ustawy *Romulusa* miesiącem: po zwycięstwie zaś *Akcyackim* w *Epirze*, z *Antoniusza* y *Kleopatry* przez *Augusta* odniesionym, roku od założenia Rzymu 724. od ktorego sławna ona epocha, czyli *Era Akcyacka* początek swoy wzięła, ten też miesiąc, na wzor poprzedzaiącego, wziął nowe na się nazwisko od imienia zwycięzcy, to iest *Augusta*.

(☙)

Ipse etiam Augustus somnum restringit & escas,
Et Veneris cupidos gaudia ferre vetat.
Pharmaca nemo bibat, laceret neque corpora ferro,
Nec gelidas inter delicietur aquas.

(☙)

Sierpień także sen krotki, krotkie chce potrawy,
Z Wenerą mieć roskoszne zabrania zabawy.
Lekarstw nie piy, niech sznyper w żyłę cię nie bodzie,
Y roskoszney ochłody strzeż się w zimney wodzie.

IX. September (*Wrzesień*) po łać. tak rzeczony, że był siodmy, licząc od Marca, ktorego głową roku *Romulus* postanowił; za świadectwem bowiem *Warro-*

Warrona: naſtępuiące mieſiące od Czerwca aż do Grudnia, nazwiſka ſwoie od liczby u Rzymian miały. (*) Gdy Senat Rzymſki na cześć *Tyberyusza* Ceſ. chciał był ten mieſiąc nazwać *Tyberyuszem*, ſamże Ceſarz, aby ſię to nie ſtało, ſprzeciwił ſię, y nie dopuścił. *Domicyan* zaś wziąwſzy *Germanika* nazwiſko, *Germanikiem* go od ſiebie przezwał: à *Commodus*, gdy wſzyſtkim dawne imiona mieſiącom poodmieniał, y nowe im od nazwiſk ſwoich nadał, nazwał go *Herkulesowym*. Na oſtatek ten mieſiąc, o ktorym mniemano, że był pod obroną *Wulkana*; z rozrządzenia *Romulusa* y *Cezara* miał dni 30. z uſtawy zaś *Numy* dni 29.

(✠)

Poma dat, & gratos September ab arbore fructus,
Tunc etiam presso pascĕre lacte capræ.
Pharmaca nil prohibet tunc sumere, scindere venam,
Nec suus externum vitet aroma cibus.

(✠)

Wrzeſień iabłka y frukta dojrzałe nam zwozi,
Możeſz w ten czas y mleko pić, y ſer ieść kozi.

Nie

(*) *menses reliquos à Iunio ad Decembrem usque, à numero dictos.* Varro *de* ling. lat.

Nie zaſzkodzi lekarſtwo, ani krwie puſzczenie,
Możeſz y obce ſypać w potrawy korzenie.

X. October (*Pazdziernik*) tak rzeczony, iż był oſmym mieſiącem roku, ktory niegdyś Rzymianie zaczynali od Marca. *Domicyan* chciał mu był ſwę imię nadać, ale mu ſię nie udało. Senat Rzymſki nadał mu był imię *Faustyny* żony *Antonina*, za panowania tegoż Ceſarza, à *Commodus* chciał go był nazwać niezwyciężonym, lecz mu ſię to nie więcey, iak *Domicyanowi*, w tym razie powiodło, y imie *Oktobra* zawſze mu ſię zoſtało.

Octobri offertur venatio, vina, volucres,
Vtere, nec dubites non tenuiſſe modum,
Sic tamen, ut ne oneres nimio præcordia victu,
Cumque modo studeas non tenuisse modum.

Październik ſleć źwierzynę, ſle ptaſtwo, ſle wino,
Zażyway ſpecyały, ktoreć ſię nawiną,
Tak iednak, abyś miary nie przebrał w żołądku,
Day baczenie, zachować rząd w tym nieporządku.

XI. November (*Listopad*) ktory był pod opieką *Dyany*, imię ſwoie dawne zachował aż do panowania *Kommoda* Ceſ. ktorego pochlebcy, iako innych imiona mieſięcy poodmieniali, tak y ten mieſiąc *Exuperatorium* nazwali, iakoby nad miarę przewyżſzaiącym, co iednak długo nie potrwało.

Eſſe salutaris perhibetur mulsa Novembri,
Gingiber & dulci fiſſile melle natans.
Tum neque sæpe laves, Veneris neque ſacra frequentes,
Ante senex tempus ne videare ſuum.

Miod

(✠)

Miod zdrowy, powiadaią, ma być w Listopadzie,
Zwłaszczà gdy weń tłuczony kto imbier nakładzie.
Ty się łaźni chroń, miiay Wenerę nawiasem,
Jeźli nie chcesz wywiędłym bydź starcem przed czasem.

XII. December (*Grudzień*) przedtym dziesiąty podług ustawy *Romulusa*, à teraz dwunasty y ostatni roku miesiąc. Był ten czas, gdy od pochlebcow *Kommoda* Ces. był nazwanym *Amazonius*, à to na cześć *Marcyi*, iego nałożnicy, ktorą on po *Amazońsku* stroyną y malowaną, wielce miłował, iako o tym pisze *Lampridius* w iego życiu: lecz tym nazwiskiem nie długo się ten miesiąc szczycił, był zaś pod opieką *Westy*, y miał podług ordynacyi *Romulusa* dni 30. podług ustawy *Numy* dni 29. à podług rozrządzenia *Juliusza Ces.* dni 31.

(✠)

Iuxta mense focum calidis utare Decembri,
Tunc iaceant mensis gramina nulla tuis.
Incidas capitis defensi à frigore venam,
Cinnameoque tuus fragret odore calix.

(✠)

Ciepło iedz, siedząc sobie w Grudniu u komina,
Na stole niech nie będzie żadna zielenina.
Krew upuść z cefaliki, strzeż od zimna głowy,
Kubek z winem niech zapach tchnie cynamonowy.

Własno-

Własności każdego Miesiąca, podług obserwacyi Gospodarskiey.

Gdy się w *Styczniu* y stary y nowy rok styka,
Niech Bacchus grzecznym gościom kufla nie umyka.
Być oziębły mrozami, nie dokuczył *Luty*,
Pal na kominie, kożuch miey dobry od pluty.
Wrzuć groch w ziemię, y insze siey iarzyny w *Marcu*,
Zeby pustki nie były na ognisku w garcu.
Kwiecień każe Panienkom pleć grządki ogrodne,
Aby miały wianeczki na skronie dorodne.
Gdy się w suknią ubierze świat zieloną w *Maiu*,
Z przychylnym towarzystwem przechodź się po gaiu.
Czerwiec strzyże owieczki, y dla ich wygody
Siano zbiera przy chwili służącey pogody.
Lipiec żenie do ulow roiące się pszczoły,
A na przyszły urodzay uprząta stodoły.
Sierpień woła: zażynay, więc z sierpem y kosą
Idą w pole, à drudzy w kopy snopy znoszą.
Jagody, śliwy, iabłka z drzew obiera *Wrzesień*,
Wino tłoczy, tym czasem następuie Jesień.
Gdy *Pazdziernik* wymiądla z konopi paździora,
Kądziel sobie gotuie Gospodyni skora.
Listopad sady z liścia odziera y lasy,
Lecz oraz żyto sieie na potomne czasy.
Grudzień grudą burkuie ostromroźną drogi,
Wieprze biie, drwa zwozi dla zimowey trwogi.

Jużem tu z Monitorem moim stanąć był postanowił, gdy tym czasem. . . . *mihi Cynthius aurem Vellit & admonuit* - - - - - - przypomniawszy mi wiersz Łaciński zeszłego ś. p. Pasterza Trzody Kijowskiey, od tey materyi

nie

nie bardzo daleki, w ktorym On cztery części roku, z przystosowaniem do nich szczęśliwych okoliczności: Narodzenia, Jmienin, Elekcyi y Koronacyi NAYIASNIEYSZEGO PANA, dowcipną myślą, z uprzeymym życzeniem, zostawiwszy mi zaszczyt Tłumacza, w ten sposob wyraził.

Ad Serenissimum Principem STANISLAUM AUGUSTUM POLONIÆ REGEM.

Bruma tibi vitam, vernantia tempora sacrum
Donarunt nomen, STANESILAE, *Tibi.*
Pro meritis diadema Tuis decreverat æstas,
Pomifer Autumnus regia poma dedit.
Omnia cùm faveant anni Tibi tempora Princeps,
Nulla Tibi ex illis atra futura dies. (*)

Do Nayiaśnieyszego PANA.

Zima życie, à Wiosna w Maiowey postawie
Poświęcone Ci dała imię, STANISŁAWIE!
Lato Ci naznaczyło dla zasług Koronę,
Jesień Krolewskie iabłko dała przez Pomonę.
KROLU! gdyć tak sprzyiaią wszystkie Roku pory,
Możeż bydź niepomyślnym dzień dla Ciebie ktory?

Obiaśnienie tych wierszy przez Dni Galowe Roku.

Dnia siedmnastego *Stycznia* KROLA Narodziny.
Osmy dzień *Maia* świeci JEGO Jmieniny.
Elekcyą dzień siodmy *Wrześnią* opowiada.
Koronacyą dwudziest' piąty *Listopada*.

(*) *Vide* VOTA ONOMASTICA &c. A. 1766.